

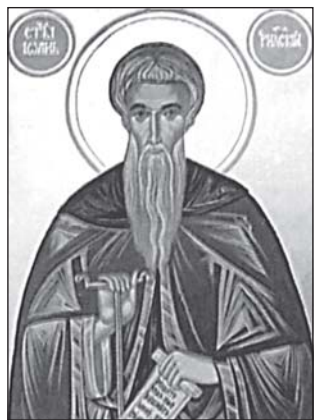
Софийска духовна семинария
„Св. Йоан Рилски“

СЕМНАРИСТ

Периодично издание на Софийската духовна семинария „Св. Йоан Рилски“

Год. VI, бр. 2 / април 2005 г.

София 1164, п.л. „Велчова завера“ № 2, тел./факс: 868 01 44, тел.: 868 00 70, 868 94 44, 862 28 01, e-mail: seminaria@aster.net

СВЕТИ
ЙОАН РИЛСКИ
ЧУДОТВОРЕЦ

Темите в броя:

Семинарска
хроника

Стенописните
изображения на
св. Йоан Рилски
в манастирите и
параклисите на
Св. Гора – Атон

Стр. 2

Слово за
Благовещение

Свето
Благовещение
2005 г. –
светъл и
забележителен
ден за
Софийската
духовна
семинария

Стр. 1-3

Благовещенски
четения

Русия и българското
църковно-национално
движение

Резюме от докладите

Стр. 1-4

СВЕТО БЛАГОВЕЩЕНИЕ

Днес е началото на нашето спасение и откриване на вечната тайна: Синът Божий става Син на Девица и Гавриил благовести благодат. Затова и ние с него да зовем към Богородица: Радвай се, благодатна, Господ е с Тебе.

Тропар, гл. 4

Св. Благовещение 2005 г. –
светъл и
забележителен ден
за Софийската
духовна семинария

Тази година, празникът на ангелското благовестие за идването на Спасителя и за началото на нашето спасение бе честван в Софийската духовна семинария с голяма тържественост. Божествена св. Литургия отслужи в семинарския храм Негово Високопреосвященство Ловчанският митрополит Гавриил. Гости на Семинарията по време на св. Литургия и на церемонията по предаване на семинарското знаме от завършващия випуск на следващия, бяха министър-председателят г-н Симеон Сакскобургготски, министърът на образованието и науката г-н Игор Дамянов, директорът на Дирекция „Вероизповедания“ към МС г-н Иван Ж. Димитров и други официални лица.

В навечерието на празника, 24-ти март, Негово Високопреподобие архимандрит Сионий, ректор на Семинарията, откри традиционния богословски семинар „Благовещенски четения“, този път посветен на 135-та годишнина от учредяването на Българската екзархия. Вечерта, бе отслужена вечерня с петохлебие за здраве и успех на завършващия випуск.

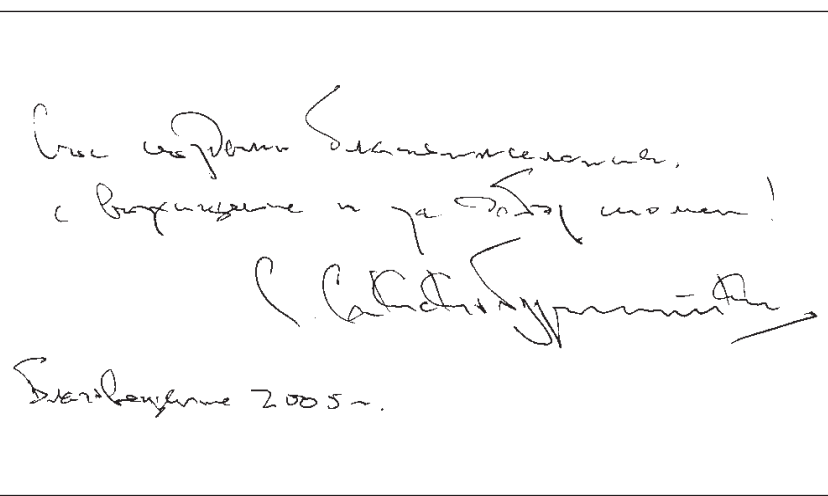
На стр. 3

Св. Благовещение. Икона от XVI в.

Митрополит Гавриил, премиерът С. Сакскобургготски и архимандрит Сионий в двора на Семинарията

Факсимиле от посвещението на премиера, записано в Летописната книга на Семинарията

Ученическо творчество

Слово за Благовещение

„Не бой се, Мариам, понеже ти намери благодат у Бога; и ето, ти ще заченеш в утробата, ще родиш Син и ще Го наречеш с името Иисус.“

(Лук. 1: 30-31)

Братя и сестри! Природата вече започва да се пробужда. Пролетта победоносно настъпва! И ето, в такова време Светата Църква ни напомня за една друга пролет – за настъпилата пролет на душата чрез възплъщаването на Сина

Божи. Светото Благовещение, което чествуваме днес, ни напомня за най-благата вест за човешките, каквато човечеството е чуло. Блага вест! Коя вест е блага? – Тази, която вещае нещо добро.

На стр. 3

Благовещенски четения

На 24 март, под патронажа на Негово Високопреподобие архимандрит Сионий се проведе традиционен богословски семинар на учениците от Софийската духовна семинария – „Благовещенски четения“. Докладите, включени в семинара, учениците подготвиха под ръководството на преподавателите г-н Димитър Костадинов и г-жа Венета Дякова. Основен акцент, този път, на „Благовещенските четения“ беше 135-та годишнина от учредяването на Българската екзархия. Встъпителен доклад на тема „Русия и Българското

църковно-национално движение“ изнесе г-р Георги Величков, преподавател в Семинарията. В двете части на семинара взеха участие общо единадесет семинаристи, предимно от горните класове, със следните доклади: Освобождението и Екзархията – Стефан Михайлов, Va курс; Личностите на екзархийското дело екзарх Антим I и екзарх Йосиф I – Слави Атанасов, Vб; Ролята на Иларион Макариополски – Трайче Попов, IVб; Георги Раковски като деец на Екзархията – Теодор Цонев, IVа; Неофит Хилендарски Бозвели – един от основоположниците на

движението за национална и църковна независимост – Слави Спасов, IIа; Екзархията и българското просветно дело – Христо Костов, IVа; Васил Левски, личност нравствена и възвишена – Теофан Георгиев, Vб; Епископ Софроний Врачански – Стефан Тодоров, IVа; Св. Константин – Кирил, първоучителят – Атанас Лазаров, IVа; Страданията на Пресвета Богородица – Александър Бориславов, IVа; Канонът на св. Андрей Критски, възвишена поетична творба – Благовест Борисов и Христо Тончев от Vб курс.

На стр. 4

Хроника

На 3 март, Националният празник на България, с благословението на Негово Високопреосвященство архимандрит Сионий, водена от преподавателите по пеене г-н Андрей Касабов и г-н Тярко Николов. Във Всенощното бдение, отслужено от епархийския архиерей Негово Високопреосвященство Ловчански митрополит Гавриил и Негово Високопреосвященство Неврокопски митрополит Натанаил, специално поканен за празника, взеха участие много духовници, игуменията Евпраксия схимонахиня и сестрите от манастир „Св. Йоан Рилски“.

3 март 2005 г., при паметника на Царя-Освободител

сандр Невски“. Там те присъстваха на тържествената св. Литургия, на панахидата, отслужена в памет на войните, загинали за Освобождението на България и на благодарствения молебен за великото достойние на свободата, което сме получили на този ден. След празничното богослужение, към паметника на Царя-Освободител, тръгна литийно шествие, начело на което се вееха българският трибагреник и семинарските знамена, носени от Момчил Риджалски и Димитър Колев от 1а курс и Костадин Тренев от 1б курс. След като бяха поднесени цветя на паметника на Царя-Освободител, Негово Светейшество Българският патриарх и Софийски митрополит Максим с радост поздрави семинаристите и ги благослови.

Всенощно бдение във Врачешкия манастир

В навечерието на 9 март, деня на св. 40 Севастийски мъченици, с благословението на Негово Високопреосвященство архимандрит Сионий за манастира замина група семинаристи, водена от преподавателите по пеене г-н Андрей Касабов и г-н Тярко Николов. Във Всенощното бдение, отслужено от епархийския архиерей Негово Високопреосвященство Ловчански митрополит Гавриил и Негово Високопреосвященство Неврокопски митрополит Натанаил, специално поканен за празника, взеха участие много духовници, игуменията Евпраксия схимонахиня и сестрите от манастир „Св. Йоан Рилски“.

Вечерта на всеопрощението в Софийската духовна семинария

На 13 март, Сирий заговезник, в навечерието на Великия пост, в семинарския храм, за да се опростят помежду си се събраха духовенството, преподавателите, възпитателите, служителите и възпитаниците на Семинарията и множество богомолци. Негово Високопреосвященство архимандрит Сионий, ректор на Семинарията, взе молитвено участие във вечерното богослужение, отслужено от ефимерия при храма свещ. Симеон Иванов в съслужение с йером. Нектарий от Гложенския манастир и свещ. Виктор Нешев от 1б паралелен курс. В края на службата, архимандрит Сионий произнесе вдъх-

тира, монаси и монахини от други манастири и много миряни. На самия празник двамата архиереи в съслужение с духовенството отслужиха св. Литургия.

Семинаристите участваха с четене и пеене на левия клирос, а на десния – пяха монахините, водени от сестра Касиана.

Благодарим на Бога за великата си милост, че ни сподоби и тази година да участваме във Всенощното бдение и да донесем благословението от светлата обител в Семинарията, за да влезете и вие в нашата духовна радост.

А. КАСАБОВ

новено слово за смисъла на прощката и за силата на взаимното опрощение да очисти душите и сърцата ни, и така да пристъпим към спасителното време на св. Четиридесетница и да го измием в молитвен подвиг и добротворство. След това, архимандрит Сионий пръв поиска прощка от всички. Обръщайки се конкретно към семинаристите, той каза, че ако понякога се е отнасял прекалено строго, то е за тяхно добро и за духовното им израстване в бъдеще. Всички присъстващи поискаха прощка от отец-ректора и се опростиха помежду си с думите „Простено – прости“, пожелавайки си леки и спасителни пости.

Награда за принос към общественния мир

На 14 април, в зала „Света София“ на Народното събрание, бяха

Архим. Сионий при получаване на наградата

връчени „Награди за принос към общественния мир“ – една инициатива на в. „Заман“ и група български интелектуалци. Сред наградените бе Негово Високопреосвящен-

архимандрит Сионий, както и д-р Желю Желев, бивш президент на България, председателят на Парламента г-н Борислав Великов, главният секретар на МВР генерал-лейтенант Бойко Борисов и др.

Носителите на наградата бяха определени с анкета сред читателите на вестника и избора на жури. Основният принцип при избора на наградените са били реалните им заслуги за запазването на социалния мир.

При получаването на наградата, архим. Сионий подчерта, че всички сме чедра на нашия праотец Авраам и че благодарат на Бога я има между нас, като свидетелство на Божията любов към хората.

Наградата за принос към общественния мир е израз на стремежа на в. „Заман“ да бъде адрес на толерантността и на добрите отношения между религиозните общности в България.

Ръкоположение

На 10 април 2005 г., в обновения храм „Св. Архангел Михаил“ в с. Лесново, Елин Пелинско, по време на Божествената св. Литургия, Негово Преосвященство Знеполският епископ Николай ръкоположи в дяконски чин Емил Славянов Костадинов с духовното име Емилиан, от Па паралелен курс на Софийската духовна семинария. На новоръкоположения дякон Знеполският епископ Николай пожела служение с радост на духовното поприще.

в-к „Семинарист“

Стенописните изображения на св. Йоан Рилски в манастирите и параклисите на Света Гора – Атон

Връзките на светогорските манастири Зограф и Хилендар с балканските страни и особено с България през деветвековното си съществуване са били постоянни и особено активни в поддържането на националната и верска идентичност на българската нация и активни противници на османската инвазия през XV-XIX в.

Тези славянски духовни средища стават притегателни центрове на много българи – монаси, послушници, игумени, висши духовници, дарители, ктитори, зографи и най-вече – за поклонници.

Големите български ктитори в миналото – хаджи Вълчо от Банско, хаджи Цвятко от Видин, Димитър и Ангел от Пазарджик, хаджи Найден, Стоян, Петко Моравеника от Копривщица, монасите Кирил и Теодосий от Калофер, проигумена Данаил от Стара Загора и стотици други дарители изграждат, реставрират, изписват или обновяват манастирите в Атон и столетия наред враждат в материалните и духовни пространства на тези оби-

„Св. Йоан Рилски“, XIX в. Стенопис от главната църква „Въведение Богородично“ в Хилендар

параklис, посветен на св. Йоан Рилски, който през 1757 г. е обновен и преизписан с щедро ктиторско дарение на хаджи Вълчо от Банско.

Подробностите около дарението на този родолюбив българин ще прескоча, но ще отбележа, че именно той настоява пред монашеското братство да бъде посветен параклис на св. Йоан Рилски и неговият образ и житието на светеца да бъдат изографисани вътре в наоса на параклиса.

Първоначално този параклис е бил посветен на св. Архидякон Стефан и това се вижда от стария стенопис над входната врата, където заедно със св. Архидякон Стефан в един ред са изобразени св. Христофор, св. Йоан

Рилски и фигурата на св. Артемий.

На южната стена в реда на правите светци – св. Георги, св. Теодор Тирон и Теодор Стратилат, вътре в наоса на параклиса е изобразен и св. Йоан Рилски, който приема от ктитора хаджи Вълчо макет на параклиса.

В същия параклис са изобразени още шест композиции, илюстриращи отделни събития от житието на светеца, а именно: „Св. Йоан Рилски и разбойниците“, „Св. Йоан Рилски при дъба с племенника си Лука“, „Св. Йоан Рилски се моли в пещерата“, „Св. Йоан Рилски изцелява болни“, „Успение на св. Йоан Рилски“, „Пренасяне мощите на св. Йоан Рилски в София“.

В главната църква в Хилендарския манастир „Въведение Богородично“, в предверието, срещаме изографисан образа на св. Йоан Рилски прав със свитък в ръка. Тази стенописна украса на храма е направена в 1803 г. от зографите Вениамин, Захарий и Макарий.

Ако направим едно бегло сравнение с известните от миналите векове стенописни изображения на светеца от Боянската църква, Хрельовата кула, Земенския манастир, Погановския манастир, църквата в с. Добърско (Разложко), църквата в с. Алино (Самоковско), както и в Печката патриаршеска църква (гр. Печ, Сърбия) и тук в Хилендарския параклис светецът е изобразен със строго лице, изпито, в погледа му се усеща отшелническото служение, което той е поел, облечен в монашеско одяние с дълга двуостра бяла брада.

Не може да се пренебрегне факта, че Атон и атонските зографи допринасят за обогатяването на образа на св. Йоан Рилски в периода XVII-XVIII в., което се вижда в стенописните композиции в килията „Св. Богородица – Ксилургу“ от средата на XVII в., църквите „Успение Богородично“ (1764 г.) и „Св. Георги“ (1817 г.) в Зографския манастир, както и в предверието на параклисите „Св. Йоан Предтеча“ (1768 г.), параклиса „Свето Преображение“ (средата на XVII в.), паракли-

Св. Йоан Рилски и ктитора Хаджи Вълчо. Стенопис от XVIII в. от параклиса „Св. Йоан Рилски“ в Хилендар

тели етюди от българската идентичност, история, култура и духовност.

И днес откриваме, в Светогорските храмове, параклиси и скитове, изобразени в стенописи и икони българските светци и царе.

Пример за подобни връзки на дарителство и засилено почитание към образа на св. Йоан Рил-

Композиция, съдържаща събития от житието на светеца. Стенопис в параклиса „Св. Йоан Рилски“ в Хилендар

ски, основоположника на отшелничеството по българските земи, забелязваме в стенописите и голямото количество икони на светеца в параклисите, църквите и иконостасите в Света Гора.

Проследявайки хронологично появата на образа на св. Йоан Рилски в стенописните композиции, ще спомена най-напред неговите първи изображения по нашите земи, открити в Боянската църква от 1259 г. и малко по-късно в параклиса „Свето Преображение“ в Хрельовата кула в Рилския манастир от 1335 г. Едни от най-старите изображения на светеца в Светогорските манастири се намират в Хилендар в малкия

са „26 зографски мъченици“ (средата на XIX в.), всичките в Зографския манастир, и други.

За тези споменати изображения, зографите като първоизточници са използвали творби на художници от предишни епохи. Доуточнявайки в известен смисъл стила на рисунката и осъвременявайки типологичният портрет на светеца, те създават нови изображения в края на XVII в., които ще навлязат още по-масово в художествената практика на българските зографи през XIX в. по нашите земи.

Следва

проф. Михаил ЕНЕВ

Ученическо творчество

Слово за Благовещение

От стр. 1

Например: ако има война, блага вест ще бъде за нас, че оръжието е сложено, че е сключен мир. Блага вест е, че тя – Пресвета Дева Мария е намерила благодат у Бога; че Господ е с нея; че е благословена между жените; че Дух Свети ще слезе върху нея и силата на Всевишния ще я осени, и тя ще роди Спасителя на света – Исуса Христа (Лук. 1:26-38). Св. ап. Павел казва: „*Вие, които някога бяхте далеч, станайте близки чрез кръвта Христова. Защото Той е нашият мир, който направи от двата народа един и разруши преградата, що беше посред... и като дойде, благовести мир на вас, далечни и близки*“ (Еф. 2:13-17).

Благовещенската радост е най-благата вест, защото оповестява идването на Лекаря на телата и душите, Който лекува всяка болест и всяка немощ. Благовещенската вест е най-благата, защото е вест за идването на Оногова, Който идва да търси и спасява падналия в бездната на греха народ, за да му подари вечен живот. Благата вест и светото Евангелие, които Ангелът на Завета Исус Христос яви на човешките. Ангелът Божий, който говори в Назарет на Пречистата Дева през всички християнски векове – говори на повярвалите в Божия Син. Тоя Ангел и нас е посетил, за да ни преобщи към Девината радост и към радостта на цялата Църква, защото днес се слава началото на великото спасение. Но при нас е дошъл и Ангелът на Завета, Който е Господ Исус Христос и ние имаме Негово благовестие, а то е светото Евангелие.

Ангелът на Завета, роден от Пресветата Дева, ни благовести за Бога, за Себе Си и за нас, разкривайки ни великата тайна на всебитието. Неговото благовестие е основен закон на нашата вяра, на нашия живот. В това благовестие ние четем за Исуса: как се е родил и расъл, как е излязъл на проповед и какво е проповядвал, как е страдал, умрял и възкръснал от гроба, как е победил в духов-

на бран греха и смъртта. Така от Евангелието, например, ние знаем, че Исус, като Благовестник на Божията истина е просветил многовековната човешка история. Това ни разказва светото Евангелие, което е било камък за препъване на мнозина, но не изброимо много хора през вековете се спасявали чрез него.

И ето, в такова време светата Църква ни напомня за една друга пролет – за настъпилата пролет на душата чрез възплащаването на Сина Божий. Днес е началото на нашето спасение и откриване на тайната от века: „*Синът Божий става Девин Син и Гавриил Благодат благовестува.*“ За Пресвета Дева Мария най-голямо щастие е било постоянното общение с Бога чрез сърдечна молитва и свят живот. В този момент се извършила тази непостижима тайна на Божията любов и благочестието. То е благовестието за Божията истина, която живее у Бога, защото Исус не казва нищо от Себе Си, а яви на човешките истината, която бе получил от Небесния Отец. Така се извършило в света най-великото събитие: възплащаването на Сина Божий. Благовещение напомня за небесната радост, която огрява всеки вярващ в Господа Исуса Христа.

Братя и сестри! В живота на човечеството се извършило събитие, което го е направило роб на греха и смъртта – сега се извършило друго събитие, което трябва да избави хората от това робство. Това се извършило чрез жена: първото чрез Ева, второто чрез света Дева Мария – нашите две прамайки, но Ева е прамайка на падналото, греховното човечество, а света Дева Мария – на осветеното човечество. Празнувайки светото Благовещение, нека всички из дълбините на душата си, като ангел Гавриил да викнем към Пресвета Богородица: „*Радвай се, благодатна, Господ е с тебе! Радвай се, Невесто невестна!*“ Амин.

Фьодор ГРЕДЖЕВ,
IV б курс

Св. Благовещение 2005 г. – светъл и забележителен ден за Софийската духовна семинария

От стр. 1

Рано сутринта на 25 март, тържествен камбанен звън възвести началото на празничното богослужение в семинарския храм. Негово Високопреосвещенство Ловчанският митрополит Гавриил отслужи светата Литургия в съслужение с Не-

Момент от празничната св. Литургия

гово Високопреподобие архимандрит Йоан, протосингел на Софийската митрополия, свещ. Симеон Иванов, ефимерий при Семинарията, свещ. Лука Наплатанов от столичния храм „Св. Успение Богородично“ и свещ. Виктор Нешев. Молитвено участие в богослужението взе Негово Високопреподобие архимандрит Сионий. Към 9.30 ч. отново прозвуча камбанен звън, с който в храма бе посрещнат министър-председателя г-н Симеон Сакскобургготски. След него влязоха просветният министър г-н Игор Дамьянов и директорът на Вероизповеданията г-н Иван Ж. Димитров. Възпитаниците, преподавателите и служителите на Семинарията, както и множество богомолци и представители на медиите, бяха изпълнили до краен предел храма, огласян от великолепните източно-църковни песнопения на семинаристите и огряван през разноцветните стъклописи от ярките лъчи на пролетното слънце. По време на св. Литургия, г-н премиерът прочете „Символът на Вярата“ и „Отче Наш“, възможност, която многократно е била предоставяна и на неговия баща цар Борис III при посещенията му в семинарския храм, не само от уважение към трона, но и заради големите заслуги на царското семейство към съграждането и развитието на Софийската духовна школа. Ще припомним само, че княз Фердинанд I, освен че дарява крупна

Предаване на семинарското знаме

сума за построяването на семинарската сграда, напълно обезвежда с лични средства пансиона, осигурява необходимите учебници и ценни книги за библиотеката, а за градината доставя редки дървета и храсти, които семинаристите засаждат, поставяйки началото на днешния семинарски парк.

След молитвата „Отче Наш“, по време на св. Литургия много от богомолците приеха св. Причастие. В края на тържественото богослужение слово произнесе Негово Високопреосвещенство Ловчанският митрополит Гавриил: „За мене беше голяма чест – каза митрополит Гавриил, – да мога да служа и заедно с вас да се молим в храма на нашата Семинария на днешния велик празник. Разрешете ми от името на Негово Светейшество Българския патриарх и Софийски митрополит Максим, по чието благословение аз дойдох днес, да ви поздравя и да ви преподам неговите първосветителски пожелания за здраве, успех и Божия помощ, и особено молитвите на Пресвета Богородица да бъдат винаги с всички нас, да ни помагат в нашия труд, в нашия живот и покровът на св. Дева Мария да бъде с нас, да ни помага и да ни опазва от многото опасности, които има в живота. Особено много се радвам, че тук е господин министър-председателят и не в началото на неговия мандат, а в края на първия му мандат, и искам да му кажем, че ние много го обичаме, ние много го уважаваме, защото е казано, че човек се познава по делата, а неговите дела, мисля, че се виждат и с невъоръжено око. Пожелавам Ви живот и здраве, и все така, с цялата си душа и сърце да правите всичко полезно за нашия народ и нашата Родина. И дай Боже, ние някога да заемем не само духовно, но и материално това място, което сигурно с нашия труд и молитви заслужаваме. Честит празник на всички и за много години!“

След изпяването на многолетствие, тържеството се пренесе от храма в двора на Семинарията, където в новоизградената пред централната сграда фиала, се състоя церемонията по предаване на семинарското знаме, върху което е изведен девизът: „Вярвай в Бога – обичай България!“ Отстрани на фиалата, върху два аналоя, беше запален тамян, чийто дим се издигаше към небето подобно на молитвените песнопения на семинаристите. От името на петокурсниците, Благовест Борисов, предавайки знамето на следващия випуск, благодари на духовните ръководители, преподавателите и възпитателите в Семинарията за положените грижи, а от страна на четвъртокурсниците Янислав Якимов обеща през следващата година неговият випуск да пази знамето чисто и неопетнено. След това, един по един, семинаристите целунаха Евангелието и знамето, взеха благословение от митрополит Гавриил и от ректора на Семинарията, и се ръкуваха с премиера. Тържественото настроение на момента беше подсилено от жизнерадостната музика, която прозвуча в изпълнение на гвардейския духов оркестър, поканен специално в чест на високите гости.

Като благодари на гостите за участието им в празника, архимандрит Сионий се обърна към всички с думите: „Смея пред вас и пред всички присъстващи да изкажа благословение за здраве и успех на завършващия випуск, за достойно носене на знамето на приемащия го IV курс и Божията благодат и милост да бъде над всички нас!“

Празничната програма продължи с очакваното с нетърпение от семинаристите събитие и в учебния корпус министър-председателят г-н Симеон Сакскобургготски откри компютърна зала, оборудвана по правителствената програма „Интернет – България“. Пред компютрите, възпитаниците на Софийската духовна семинария показваха, че със своите знания и умения по нищо не отстъпват на връстниците си от другите столични училища. А според преподавателя по информатика г-н Мирослав Шиндаров, семинаристите са изключително любознателни и сам по себе си Интернет, като информационен ресурс, за тях е нещо вече добре познато.

Архимандрит Сионий и министър-председателят С. Сакскобургготски, който чете „Символът на Вярата“

Преди да си тръгнат, в Търновската стая, Негово Високопреосвещенство Ловчанският митрополит Гавриил и официалната делегация се срещнаха с учителската колегия и с гости на празника. В Летописната книга на Семинарията г-н министър-председателят записа: „Със сърдечни благопожелания, с възхищение и за добър спомен! С. Сакскобургготски, Благовещение 2005 г.“ А на излизане от Семинарията, заобиколен от голям брой журналисти, г-н премиерът сподели: „Помолих се за България и за нашия народ!“

Тържеството след това продължи с обяд в семинарската трапезария. Негово Високопреподобие архимандрит Йоан благослови трапезата, като най-напред преподале благословието на Негово Светейшество патриарх Максим, след което накратко се спря на радостта на св. Благовещение, на

донесената от Ангела блага вест за слизането на земята на Сина Божий, и пожела на преподавателите, възпитателите, служителите и възпитаниците на Семинарията здраве, бодрост и успехи в постоянния им труд за полза на богословската наука и на Българската православна църква. От своя страна, Негово Високопреподобие архимандрит Сионий напомни, че 25 март е най-истинският празник на жената, защото отговорът, който на този ден Пресветата Дева дава на архангел Гавриил, е символ на женската чистота, пълно самоотдаване и безрайно смирение. Архимандрит Сионий добави още, че този ден е един от празниците на храмовата икона на столичната църква „Св. София – Премъдрост Божия“, тъй като на иконата зад Бог Слово, изобразен като Емануил с кръстообразно разперени ръце е изобразено и светото Благовещение.

Преминал в духовна радост и светлина, и с много възнеение, празникът св. Благовещение 2005-та година ще остане като ярък и забележителен ден в летописа на Софийската духовна семинария.

Мария БРАТИНОВА

Снимките в броя подготвиха:

Иван Бояджийски и семинаристите
Ангел Воденичаров, Марио Митрев и
Николай Пенев от II а курс.

Четвъртокурсници със семинарското знаме пред входа на храма

Б л а г о в е щ е н с к и ч е т е н и я

Русия и българското църковно-национално движение

Понятието „единство на Православието“ е едно от основните при описването на руската политика по Източния въпрос. Може би най-често се прилага при разглеждане на българското църковно движение, тъй като се като „монолитност и първенстваща роля“ на Цариградската патриаршия в православния свят и преди всичко сред православните в Османската империя. Съответно с това, принципът за единство на Православието се разшифрова като политико-религиозна доктрина, налагаща на Русия да пази целостта, престижа и силата на Цариградската патриаршия, както срещу посетелствата на Високата порта, така и от вътрешните раздори, които биха могли да доведат до поява на нови автокефални православни църкви, или пък до преминаване към други вероизповедания. Смята се, че тъкмо този принцип най-добре гарантирал руските интереси, защото всеки вътрешен конфликт, първо би увредил авторитета и могъществото на Цариградската патриаршия – а това би имало за следствие снижаване на руското влияние, опиращо се тъкмо на тази институция, в Османската империя.

На практика руската дипломатия се стараела да помирява българи и гърци, да търси компромисно споразумение, но вече със задължителната мотивация, че българските искания за отделна църква не могат да бъдат пренебрегнати. След Кримската война, Руската дипломатия се съобразявала с промененото отношение на силите между гърци и българи, но продължила да отстоява предишната си цел – „единство на Православието“, разбираемо като липса на противоречия в Цариградската патриаршия.

Това гледище е общоприето. Когато обаче руската политика по източния въпрос се гледа в ретроспектива, тръгваща от славянофилството, намеренията на руската политика да се съобразяват с българските искания се абсолютизират до степен да се твърди, че руската политика по църковния въпрос била ръководена от панславистки съображения и затова тя подкрепяла българите. Такова гледище може да се открие в гръцката историография. То води началото си от русофобски настроения, на които силно се поддава гръцкото общество по време на източната криза от 1875-1878 г. Тогава много гърци отдават българските успехи изключително на помощта на граф Игнатиев, като тук не рядко се стига до крайност. Но подобни преценки за руската политика и по-специално за ролята на граф Игнатиев могат да бъдат диктувани не само от русофобия, но и от русофилия. Това е валидно най-вече за българската историография, където твърдението, че граф Игнатиев е създател на Българската екзархия намира първенстващо място. Ето, например, какво пише д-р Стоян Данев, участник в Българското църковно движение: „Като се вземе предвид, че султанският ферман всъщност е възпроизвел становището на втората помирителна българо-гръцка комисия, състояла се по инициативата на граф Игнатиев, трябва да се заключи, че учредяването на Българската екзархия е отговаряло на неговите възгледи, колкото и той, като официален представител на първата православна държава, да е бил длъжен да щади гръцката Патриаршия.“

Когато нещата се гледат в перспектива, най-често приоритет се дава на твърдението, че руската стратегическа концепция за поддържане на единството на Православието си е останала непроменена с аргумента: искането за отделна Българска църква, бидейки задоволено със съгласието на Цариградската патриаршия, не нарушавало единството на Православието, защото то не е така субординирано като католицизма, а е организирано в множество поместни църкви, които признавайки първенството на Цариград се противопоставят на домогванията на неговия епископ да играе роля, подобна на папската.

В съществуващата научна литература, която засяга в една или друга степен руската близко-източна политика през това време се приема, че тя е останала вярна на традиционния принцип „за единство на Православието“, който принцип обаче под натиска на българското национално движение през XIX в. е претърпял известна еволюция, но без да променя същността си.

(Откъс от доклада)

Д-р Георги ВЕЛИЧКОВ,
преподавател в Семинарията

Вестник „СЕМИНАРИСТ“ се издава с даренията на спомоществатели.
Банкова сметка: НВБ – БАНКА БИОХИМ, КЛОН ЕВРОПА
София, пл. „Св. Неделя“ № 19
БАНКОВ КОД: 660 96 608
БАНКОВА СМЕТКА: 1017917259

Напомниме, че в „Семинарист“ съдържа свещени текстове и изображения и не бива да се използва за битови нужди.

От стр. 1
Резюмета от докладите, публикуваме в този и следващия брой на в. „Семинарист“.

Освобождението и Екзархията

Българското национално освобождение в края на XIX в. се предхожда от едно мощно и всеобхватно движение за духовна и църковна свобода.

На 27 февруари 1870 г. султан Абдул Азис издава прочутия ферман, с който обявява създаването на автономна българска екзархия. Този факт става благодарение на борбата на целия български народ срещу фанариотското иго. Основни водачи на това движение стават Неофит Бозвели, Гавриил Кръстевич и Иларион Стоянов – Макариополски, а Цариград се превръща в център на борбата за църковна независимост. Образуват се две течения – умерено и крайно. Умерените настояват за по-лекки искания от Патриаршията, а крайните повеждат борбата с искане за самостоятелна българска църква.

На 3 април 1860 г. – Възкресение Христово, когато Иларион Макариополски от-

Благовещенски четения 2005 година

служва св. Литургия в българския храм в Цариград, вместо името на патриарха споменава „Всякое епископство православних“, както правят представителите на автокефалните църкви. Това паметно събитие се запечатва в историята и под името „Българският Великден“.

Възстановяването на църковната независимост е успех за възрожденските българи. Победата в църковното движение донася официалното признаване на българите и на техните исторически сложени етнически граници в рамките на Османската империя. Същевременно църковната борба укрепва националното самосъзнание на българите. Така втората половина на XIX в. се превръща в един възвишен подем на духа, в който ръка за ръка вървят усилията за църковно и национално освобождение.

Личностите на екзархийското дело екзарх Антим I и екзарх Йосиф I –

Екзарсите Антим I и Йосиф I са едни от най-дейните и светли фигури в българската история.

Антим I е избран за екзарх на 16.02.1872 г. Той започва своето високо църковно-народно служение с рядко умение, усърдие и смелост. Подпомогнат от Св. Синод и Екзархийския смесен съвет, той бързо нагласява административния апарат: уреждат се службите в Екзархията, назначават

се архиереи на вакантните епархии, ръкополагат се нови архиереи, организира се църковно-училищното дело и пр. След Априлското въстание в 1876 г., екзарх Антим I, затова че прави обществено достойни фактите относно зверствата на турците, е заточен в Мала Азия. Връща се от изгнание вече в свободна България. След Освобождението той е председател на Учредителното събрание и на Първото велико народно събрание.

След свалянето на Антим I, на екзархийския престол е избран Ловчанския митрополит Йосиф I. Освободителната война (1877-1878) оказва силно влияние върху по-нататъшната съдба на Българската екзархия. Екзархията успява да запази своето седалище в Цариград, което има изключително важно значение. Съсредоточавайки своите усилия в Македония и Одринско, екзарх Йосиф I се заема с две основни задачи: възстановяването на църковното и просветното дело в тези две области. Благодарение на положените от него усилия в Македония и Одринско се изграждат около 1,600 църкви и параклиси, действат около

„Паметник за освобождението на Българската църква от Гръцко Вселенската Патриаршия“.
Литография, отпечатана във Виена през 1872 г.,
художник Николай Павлович

ци. Те успяват да спечелят закрилата на великия везир, от когото получават официален мандат да представляват българската цариградска община и целия български народ пред Портата и пред Патриаршията. На 5.10.1858 г. Иларион е хиротонисан за епископ с титлата Макариополски (Блаженоградски) без определена епархия.

На 3 април 1860 г., по време на тържествената пасхална служба, при пълен с богомолци храм, на Великия вход и на „Впервих помяни Господи...“ Иларион поменал „Всякое епископство православних“, знак за откъсването на българите от юрисдикцията на Цариградския патриарх и обособяването им в отделна самостоятелна църква.

След избора на Антим I за екзарх, Иларион Макариополски поема управлението на Великотърновската епархия с голямо въодушевление и високо пастирско съзнание за дълг и подвиг.

Георги Раковски като геец на Екзархията

В челните редици на движението за църковна независимост застават най-пламенните родолюбци – едно от първите места сред тях заема видният демократ и възрожденски писател Георги Стойков Раковски, който е и организатор на нашата освободителна революция в национална мащаб. След като се свързва с църковно-националното движение Раковски развива своите възгледи по църковния въпрос, внася нови аргументи и конкретни данни, насочва по верен път възрастващото движение срещу духовния поробител. Раковски вижда добре връзката между вяра и народност. Църковният въпрос през 19-то столетие става, по думите на Раковски „най-голямото дело“ и „най-святая длъжност“ за всеки българин, защото от него зависи „смъртта или животът на българската народност“. Църковният въпрос владее мисълта, сърцето и волята на личности като Георги С. Раковски. Дейността на Раковски по изясняване и разрешаване на църковния въпрос намира горещ отзвук сред нашата интелигенция и сред целия народ.

Съчиненията и статиите му, редактираните от него вестници, се посрещат с радост, възхищение и надежда от всички патриоти и съдействат за придобиване на нови ревностни труженици за народното дело. Към Георги С. Раковски се обръщат за съвет и указания редица възрожденски дейци. Множество документи свидетелстват за неговия авторитет у нас и зад граница.

Неофит Хилендарски Бозвели – един от основоположниците на движението за национална и църковна независимост

Неофит Бозвели е една от най-светлите и ярки личности на Българското възрождане. Основните задачи, които Неофит Бозвели си поставил, били: борба с неграмотността, невежеството, издигане на общото и нравственото възпитание, замяна на килийните училища с обществени, в които да се дава светско образование и да се преподава на живия народен език. Той се убедил, че гръцкото духовенство е едно от главните препятствия за националното пробуждане на българския народи достигнал до далновидната мисъл, че борбата за родно духовенство може да даде резултат, когато се води не чрез лични и частни ходатайства, а чрез колективно застъпничество от страна на постоянна национална организация. Неофит Бозвели имал близка и далечна цел: близката била признаването на българския народ за отделна етническа група и освобождаването му от духовния гнет на Фернер, а далечната цел била извоюването на мечтаната народностна автономия и политическа свобода.

Краят на земния живот, на борческата дейност и на книжовното творчество на Неофит Бозвели настъпил през 1848 г., но неговият патриотичен дух, вложен така всеотдайно в служба на народа, не угаснал. Той се възплътил в сърцата и волята на плеяда църковно-национални и народно-просветни дейци, за да се стигне до Българския Великден и последвалото го създаване на Българската екзархия.

Следва